

222. ROCZNICA UCHWALENIA KONSTYTUCJI 3 MAJA

SCENARIUSZ AKADEMII

Anna Borowska
Iwona Dudzik
Iwona Szczerbińska
Marek Muszyński

Juchnowiec Górny, 3 maja 2013 r.

Narrator I
Narrator II
Recytator I
Recytator II
Recytator IV
Recytator V
Recytator VI
Recytator VII
Recytator VIII
Recytator IX
Recytator X

Recytator XI – trzyma białe-czerwone kartki, na których napisane są litery składające się na wyraz POLSKA oraz dwa „uśmiechy” ☺ (na początek i na koniec wyrazu). Recytator I podchodzi do recytatora XI, bierze od niego kartkę, trzyma literę do siebie, recytuje wiersz, a następnie odchodzi trochę dalej i staje. Kolejni recytatorzy dochodzą do niego. Wszyscy trzymają kartki literami do siebie.

**BACZNOŚĆ! SZTANDAR SZKOŁY WPROWADZIĆ!
DO HYMNU NARODOWEGO!**

Chór: Jeszcze Polska nie zginęła...

PO HYMNIE!

Utwór muzyczny „Tango na głos, orkiestrę i jeszcze jeden głos” w wykonaniu chóru ZS im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Garwolinie

Narrator I

3 maja bieżącego roku minie 222 lata od uchwalenia Konstytucji 3 Maja. O godzinie 10.45 na salę sejmową wszedł sam król Stanisław August Poniatowski. Wówczas chyba nikt nie uwierzyłby, że przejdzie do historii jako ostatni władca Rzeczypospolitej.

Recytator I (Z. Dzikiewiczówna, „Dzień 3 Maja”)

Cóż to za święto takie radosne,
że miasto całe drży i faluje?
Czy wracającą lud wita wiosną?
Czy na cześć wiosny tak wiwatuje?

O, coś większego Polska dziś święci!
To Konstytucja Trzeciego Maja!
Akt wielki, ważny, godny pamięci,
co naród cały jednością spaja.

Recytator II

Szlachta, mieszczenie, lud uciskany,
stają się równi w obliczu prawa.
- Wiwat Sejm. Naród i wszystkie stany!

Takim okrzykiem brzmi wciąż Warszawa.

Bo oto dzisiaj równi z równymi,
równość i jedność na polskiej ziemi.
Dłonie podają w braterskiej zgodzie,
wiec ciesz się, Polsko! Ciesz się, narodzie!

Narrator II

Wróćmy do genezy konstytucji. Polska w XVIII wieku pogrążyła się w chaosie wskutek samowoli magnatów i nieudolnych rządów dynastii saskiej. Coraz częściej mieszały się państwa ościenne w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej. W II połowie XVIII wieku rozpoczęły się próby dźwignięcia Polski z zastoju i uczynienia z niej nowoczesnego państwa. Ta swoboda i samowola szlachecka doprowadziły do samoosłabienia i poddania się obcym wpływom, szczególnie rosyjskim. Dyplomaci rosyjscy i pruscy, wykorzystując obowiązujące prawo zrywania sejmów - liberum veto, hamowali wszelkie próby naprawy ustroju Rzeczypospolitej. Austria, Prusy i Rosja stały się gwarantami wolności szlacheckich, które rozbiły państwo polskie. W 1772 roku nastąpił I rozbiór Polski, który był wielkim wstrząsem dla narodu.

Chór: „Pieśń konfederatów barskich” (sł. Juliusz Słowacki, muz. Andrzej Kurylewicz)

Recytator III („O, moja Ojczyzno”)

O moja Ojczyzno,
Placze serce moje!
Austria, Rosja, Prusy
Zagrabiły ziemie Twoje.
Silną i potężną wszyscy Cię pamiętamy. *wtł. Wojciech Kilar* „Rodzina”
Co się teraz stało z Twoimi synami. *Połanieckich*”
Kłóca się i o Ciebie wcale nie dbają.
Czy teraz w Tym nieszczęściu się opamiętają?

Narrator I

Mimo katastrofy pierwszego rozbioru i zacieśniającej się kontroli państw ościennych, naród polski dźwignął się z zastoju. Nastąpił rozwój oświaty, kierowanej przez Komisję Edukacji Narodowej. Społeczeństwo polskie jednoczyła sprawa niepodległości Ojczyzny.

Recytator IV („Ojczyzna”)

Ojczyzna - bliskie słowo,
W nim serca wszystkie.
Ojczyzna - zwykłe słowo,
Czemu tak bliskie?

Ojczyzna - to czas dawny,
Ojczyzna - to czas bliski,
To miły dom rodzinny i matki oczy jasne

Ojczyzna - to jest mowa znajoma od kołyski
Ojczyzna - to my sami,
to serca nasze własne.

Recytator V (*S. Trembecki, „Do moich współziomków”*)

Mądry Polak po szkodzie? Już były te szkody.
Dziś na nas obrócony wzrok mają narody;
Lub nas rządnych, przezornych, czynnych świat pochwali,
Lub nad chcącymi ginać nikt się nie użali.
Nigdy dobrańszych posłów nie miała Warszawa;
Ich cel - ojczyzny dobro, ich nagroda - sława!

Narrator II

W publicystyce przełomu lat 80. i 90. XVIII wieku pojawiły się analizy przyczyn rozkładu Polski i głośnie nawoływanie o jej naprawę.

Recytator VI (*S. Staszic, „Przestrogi dla Polski”*)

Powiem, kto mojej Ojczyźnie szkodzi.
Z samych panów i możnowładztwa zguba Polaków.
Oni zniszczyli wszystkie ustanowione prawa.
Oni rządowego posłuszeństwa nie chcąc, bez wykonania zostawili prawo.
Oni zupełnie zagubili wyobrażenie sprawiedliwości w umysłach Polaków.
Kto na sejmikach uczy obywatela zdrady, podstępów, podłości, gwałtu?
Kto niewinną szlachtę najpocziwiej i najszczerzej swojej Ojczyźnie życzącą, oszukuje, przekupuje i rozpija?
Wszyscy: Panowie!
Kto od wieków robił nieczynną władzę prawodawczą, rwał sejmy?
Wszyscy: Panowie!
Kto wojska obce do kraju wprowadził?
Wszyscy: Panowie!
Kto od pewnego czasu, niby to czynności sejmu powracając, zamienił wolę narodu w wolę dworu moskiewskiego?
Wszyscy: Panowie!
Kto przedawał Polaków?
Wszyscy: Panowie!
Kto przy rozbiorze kraju brał zagraniczne pensje?
Wszyscy: Panowie!

Narrator I

W październiku 1788 roku zebrał się w Warszawie sejm, zwany SEJMEM CZTEROLETNIM albo WIELKIM. Zawiązano go w konfederację pod laską marszałków: Stanisława Małachowskiego i Kazimierza Nestora Sapiehy. Uchwały zrzucające protekcję rosyjską i wprowadzające reformy były dziełem stronnictwa patriotycznego, na czele którego stał Ignacy Potocki.

Narrator II

Wielką rolę w zjednywaniu sejmowych zwolenników reform, a zwłaszcza w urabianiu opinii publicznej odegrały pisma Stanisława Staszica oraz publicystyka Hugona Kołłątaja i działacze, skupionych wokół tzw. kuźnicy kołłątajowskiej. Inspirowaną przez Rosję opozycją było w sejmie ugrupowanie hetmana Franciszka Ksawerego Branickiego.

Narrator I

Najważniejsze postanowienia zapadły wiosną 1791 roku. Pod nieobecność dużej liczby posłów opozycji, którzy wyjechali do domów na Wielkanoc, 3 maja uchwalono ustawę rządową, zmieniającą ustrój Rzeczypospolitej. Przeszła ona do historii pod nazwą Konstytucji 3 Maja. Była pierwszą w Europie, drugą na świecie, po konstytucji Stanów Zjednoczonych, sformułowaną na piśmie ustawą zasadniczą.

Chór: „Witaj majowa jutrzeńko” (sł. Rajnold Suchodolski)

Recytator VII (S. Aleksandrak, „Rocznica”)

Trzeci Maja radością wiosenną wszystkich ludzi dziś w Polsce powitał,
Sztandarami biało - czerwonymi umiała się Rzeczpospolita.
Umiały się też pierwszym kwieciami łąki, pola i w ogrodach drzewa,
Maj się pieśnią zwycięskiej wiosny zgodnym chórem z ludźmi rozśpiewał.
Rozpłynęła się już pieśń radosna głośnym echem po ojczyństym kraju,
- Witaj, witaj, Majowa Rocznico, pamiętny Trzeci Maju.

Narrator II

Przepojona szczerym patriotyzmem i wolą ratowania upadającej Rzeczypospolitej ustawa z 3 maja 1791 r. regulowała podstawowe prawa i obowiązki ogółu mieszkańców kraju oraz zasady organizacji władzy państwowej.

Recytator VIII (M. Arct, „Trzeci Maj”)

Maj - rocznica pięknych serc! Maj - rocznica pięknych myśli!
Tym, co dawno przeminęli, hołd składają ci, co przyszli.
Choć przeminał dawny wiek, dawne hasła się zmieniły,
Orzeł począł nowy bieg, lecz z przeszłości czerpał siły.

Z tych w ciemnościach jasných chwil, kiedy miłość pobratała
W jedną całość Polski stany, miłość ponad wszystko trwała.
Tym, co w Polsce dali myśl, aby stworzyć cud majowy,
Cześć z oddaniem złożmy dziś, przed pamiątką chyłąc głowy.

Chór: „Polonez 3 Maja”

Narrator I

Konstytucja zносиła wolną elekcję, a tron, po śmierci Stanisława Augusta Poniatowskiego, miał przyspaść księciu saskiemu i jego potomkom. Władzę ustawodawczą miał stanowić Sejm, głosujący większością i zwoływany co dwa lata na 6 tygodni.

Recytator IX (Z. Stawecki, „Nauczmy się na pamięć tego kraju”)

Nauczmy się na pamięć tego kraju.

Jeżeli tutaj domu próg,
jeżeli serce stąd pochodzi,
na miedzach śpi czerwony głóg,
a chleb powszedni tu się rodzi.

Jeżeli źródła biją stąd
by dać początek modrej Wiśle,
i jeśli tu - najbliższy ład,
o którym zawsze będziesz myśleć...

Nauczmy się na pamięć tego kraju, *w tle Michał Kleofas Ogiński „Pożegnanie Ojczyzny”*
litera po literze, dzień po dniu.

Co oczy po horyzont ogarniają,
Co zdarzyć się nam może tylko tu -
w złocistym lipcu czy zielonym maju,
od wschodu słońca, aż po nocy cień.

Nauczmy się na pamięć tego kraju,
jednego na całym świecie
jak własny dzień...

Narrator II

Władzę wykonawczą sprawowała Straż Praw, wspólna dla Polski i Litwy. Odpowiedzialność za naruszenie prawa przeniesiono z króla na ministrów usuwanych przez Sejm. Rozszerzono prawa polityczne na mieszczan a chłopom przyrzeczono opiekę państwa. Konstytucja majowa odrzucała wiele dawnych zasad, które wobec zagrożenia z zewnątrz stały się dla Polski szkodliwe, a nawet niebezpieczne. Oprócz wolnej elekcji zniesiono także liberum veto.

Recytator X (M. Konopnicka, „Polska – moja Ojczyzna”)

A jak ciebie kto zapyta:

Kto ty taki, skąd ty rodem?

Mów, żeś z tego łanu żyta,
Żeś z tych łąk, co pachną miodem.

w tle Fryderyk Chopin „Walc cis-moll”

Mów, że jesteś z takiej chaty,
Co Piastowską chatą była.

Żeś z tej ziemi, której kwiaty
Gorzka rosa wykarmiła.

Narrator I

Konstytucja 3 Maja była dowodem, że Polska weszła na drogę postępu i reform, że Polacy sami znaleźli siły do wydobycia kraju z upadku. Stanowiła wyraz gorącego patriotyzmu i umiłowania wolności.

Recytator XI („Serdeczny telegram”)

Podczas recytacji tego wiersza uczniowie kolejno odśpiewują najpierw „uśmiechy”, a potem litery.

Promieniem wiosennej tęczy,

Gdy czarne chmury wiatr przegnał,

Nadaję telegram serdeczny.

Ogromnie serdeczny telegram.

P - jak piasek Mazowsza.

O - jak ojczysty dom.

L - jak listki na wiosnę, gdy pierwszy śpiewa ptak.

S - jak Szczecin piastowski.

K - jak karpacki grzbiet.

A - jak aromat wiosny, gdy Wisły słyhać szept.

Utwór muzyczny „Powróćisz tu” w wyk. Ireny Santor (śł. Janusz Kondratowicz, muz. Piotr Figiel)

BACZNOŚĆ! SZTANDAR SZKOŁY WYPROWADZIĆ!

SPOCZNIJ!

(na podstawie scenariusza autorstwa Ewy Jarzębińskiej i Agnieszki Anny Mariankowskiej)

Akademiię przygotowali:

Anna Borowska

Iwona Dudzik

Iwona Szczerbińska

Marek Muszyński